

ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

ЧАСОПИС ЗА ПЕДАГОШКУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

3

Подгорица, 2008

ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Главни уредник

Радован Дамјановић

Одговорни уредник

Др Божидар Шекуларац

Редакција:

Радован Дамјановић

Др Рајка Глушица

Др Ратко Ђукановић

Др Изедин Крњић

Зорица Минић

Др Божидар Шекуларац

Др Наташа Ђуровић

Секретар Редакције

Смиљана Прелевић

Лектор

Славко К. Шћепановић

Преводилац

Радослав Милошевић-Атос

Коректор

Мато Беговић

Корисе

Слободан Вукићевић

Компјутерска обрада

Суад О. Салагић

Анђело Марзано

Уредништво и администрација
ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ
Подгорица, Цетињски пут бб
телефон: 081 265-014

Први број часописа Васпитање и образовање је изашао 1975. године.

Часопис излази уз финансијску помоћ
Министарства просвјете и науке Црне Горе

Претплата се уплаћује на жиро рачун: 510-267-15

Годишња претплата:

- за студенте 5.00 €

- за појединце 10.00 €

- за установе 15.00 €

- за иностранство 20.00 €

Износ претплате за већи број прималаца од 5 (пет) умањује се за 20%

Излази тромјесечно

Рукописи се не враћају

Тираж 1000

Штампа: „Штампарија Обод” ад Цетиње

e-mail: casopisvio@mn.yu

Главни уредници:

Радивоје Шуковић (1975-1978); Стеван Костић (1979 - 1983);

Милош Старовлах (1983-1991); Др Божидар Шекуларац (1992-1996);

Крсто Лековић (1997-1998), Др Павле Газивода (1999-2007)

Радован Дамјановић (2007, ...)

Одговорни уредници:

Наталија Соколовић: (1977-1978), Боривоје Ђетковић (1979-1998)

Др Божидар Шекуларац (1999-...)

САДРЖАЈ
CONTENTS

САДРЖАЈ

ПОРТРЕТ	
Предраг МИРАНОВИЋ	13

НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Мирјана НИКОЛИЋ	
Васпитљивост синтаксичке свијести на синонимним и несинонимним паровима	21

Славка ГВОЗДЕНОВИЋ	
Књига – извор знања и духовног развоја	41

Станко ЦВЈЕТИЋАНИН	
Мирјана СЕГЕДИНАЦ	
Ставови учитеља према раду у паровима	55

Милан МАРТИНОВИЋ	
Тестови прималности	65

Миља ВУЈАЧИЋ	
Интеграција дјече са посебним потребама у редовне групе вртића (пројекат инклузивног образовања)	87

Владимир ДРЕКАЛОВИЋ	
Гетије <i>versus</i> Платон	101

НАСТАВНО-ВАСПИТНИ РАД

Мирослав ДОДЕРОВИЋ	
Здравко ИВАНОВИЋ	
Актуелност садржаја регионализације у настави географије	121

Веселин МИЋАНОВИЋ
Једначине у реформисаној почетној настави математике 137

Крсто ПАВИЋЕВИЋ
Нека разматрања о простим бројевима 153

ПРИЛОГ

Горан ТЕРЗИЋ
Наставник почетник (други дио) 167

ИЗ ИСТОРИЈЕ ШКОЛСТВА

Анђелка БУЛАТОВИЋ
Предшколско васпитање и образовање у Црној Гори у
периоду од 1958. до 1968. године 185

Зоран ЛАКИЋ
Учитељска школа у Даниловграду 1919 – 1929 195

Крсто ПИЖУРИЦА
Херцегновска учитељска школа у шк. 1947/48. години 207

ПРИКАЗИ

Нађа ДУРКОВИЋ
Нови погледи на креативност
(*Креативне индустрије*, приредио Џон Харли;
Ален Ц. Роу *Креативна интелигенција*) 219

IN MEMORIAM

Милорад-Мишко Бакић 225

CONTENTS

PORTRAITS

Predrag MIRANOVIĆ Sketch for a Portrait	13
--	----

SCIENTIFIC - RESEARCH WORK

Mirjana NIKOLIĆ Educability of syntactic awareness in children based on synonymous or non-synonymous pairs	21
--	----

Slavka GVOZDENOVIĆ Book – source of knowledge and spiritual development	41
--	----

Stanko CVJETIĆANIN Mirjana SEGEDINAC Attitudes of teacher on pair work	55
--	----

Milan MARTINOVIĆ Test for Primality	65
--	----

Milja VUJAČIĆ Integration of children with special needs into regular kindergarten groups (Project of inclusive education)	87
--	----

Vladimir DREKALOVIĆ Gettier <i>versus</i> Plato	101
--	-----

TEACHING AND EDUCATIONAL WORK

Miroslav DODEROVIĆ Zdravko IVANOVIĆ Actuality of contents of regionalization in geography teaching	121
--	-----

Veselin MIĆANOVIĆ Equations in reformed initial teaching of mathematics	137
--	-----

Krsto PAVIĆEVIĆ Some problems related to prime numbers	153
---	-----

CONTRIBUTION

Goran TERZIĆ New teacher (2 nd part)	167
--	-----

FROM THE HISTORY OF EDUCATION

Anđelka BULATOVIĆ Preschool education in Montenegro 1958-1968	185
--	-----

Zoran LAKIĆ Teachers school in Danilovgrad 1919-1929	195
---	-----

Krsto PIŽURICA Teachers school in Herceg Novi 1947/48 school year	207
--	-----

REVIEWS

Nađa DURKOVIĆ New views on creativity (Creative Industries - John Harley; Alan J. Rowe - Creative Intelligence)	219
--	-----

IN MEMORIAM

Milorad-Miško BAKIĆ	225
---------------------------	-----

Blagoje Cerović, dekan Filozofskog fakulteta SKICA ZA PORTRET

1. Vi, kao novi dekan Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, ste dugo godina u obrazovanju. Predstavite nam ukratko svoju biografiju, sa posebnim akcentom na Vašu profesorsko-naučnu aktivnost.

Rodjen sam 1948. godine u Kosanici, kod Pljevalja. Osnovnu školu i gimnaziju završio sam u Ivangradu, gdje sam maturirao 1966. godine. U periodu od 1966. do 1968. godine završio sam Pedagošku akademiju u Nikšiću – Odsjek za matematiku. Od septembra iste, do 1972. godine radio sam kao nastavnik u Osnovnoj školi »Mileva Lajović-Lalatović« u Nikšiću, a od 1972. godine do 1976. godine u Gimnaziji »Stojan Cerović« u Nikšiću. U međuvremenu sam na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu 1974. godine diplomirao na Odsjeku za matematiku.

Magistrirao sam na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu 1978. Godine, odbranom magistarskog rada pod naslovom »Dimenzija prstena polinoma«. U međuvremenu sam 1976. godine odslužio vojni rok.

Od 1975. do 1977. godine izvodio sam nastavu, kao honorarni predavač, na Pedagoškoj akademiji, a 1977. prelazim u stalni radni odnos na Pedagošku akademiju (kasnije Nastavnički fakultet, odnosno Filozofski fakultet), prvo kao predavač, kasnije kao profesor više škole, odnosno kao viši predavač. Juna 1980. godine prijavio sam na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu doktorsku disertaciju pod naslovom »Neke klase regularnih prstena, koju sam odbranio aprila 1983. godine.

Poslije sticanja doktorata matematičkih nauka, 1984. Godine, izabran

sam u zvanje docenta za predmete: Matematiku I i II na Odsjeku tehnika i proizvodni rad Filozofskog fakulteta u Nikšiću, a odlukom Matične komisije za formiranje Odsjeka za učitelje na Filozofskom fakultetu 1993. godine određen sama za nastavnika za predmete Matematika I i II na ovom Odsjeku, gdje i sada predajem.

Za vanrednog profesora biran sam 2002. godine.

Na Filozofskom fakultetu sam od 1982. do 1986. godine, u dva mandata, obavljao funkciju prodekana, a od 1986. do 1991. godine funkciju dekana Filozofskog fakulteta.

Od 1991. do 1998. godine obavljao sam funkciju Predsjednika Skupštine opštine Nikšić. U tom periodu, u dva mandata, sam bio poslanik u Saveznoj skupštini SRJ.

U periodu od 1996. do 2004. godine bio sam predsjednik Šahovskog saveza Crne Gore.

2. Vi ste već jednom bili dekan, prije nekoliko godina, u sasvim drugim uslovima. Možete li nam povući paralelu ondašnjeg i današnjeg Fakulteta?

Ja sam bio dekan Filozofskog fakulteta od 1986. do 1991. godine, dakle, prije više od dvadeset godina. Razlike između današnjeg i tadašnjeg Filozofskog fakulteta su ogromne, naravno na bolje. Broj studenata se povećao sa tadašnjih manje od 1000 do današnjih blizu 3000. Broj nastavnog osoblja uvećan je praktično za duplo i sada na Fakultetu radi 60 nastavnika i 80 saradnika, a uz to još pedesetak nastavnika i saradnika angažovano sa drugih univerziteta i institucija. U međuvremenu su formirani novi studijski programi: Studijski program za pedagogiju, za italijanski jezik, francuski jezik, njemački jezik, psihologiju i crnogorski jezik, koji sa tada postojećim studijskim programima za srpski jezik, engleski jezik, ruski jezik, filozofiju, sociologiju, istoriju, geografiju, obrazovanje učitelja i predškolsko vaspitanje, čine impozantnu brojku od 15 studijskih programa. Do ove godine su postojala još tri studijska programa vezana za novoformirani Fakultet za sport i fizičku kulturu.

3. Kako Fakultet planira da implementira do kraja Bolonjski proces rada?

Mi smo shvatili da novi način studiranja podrazumijeva izuzetno kvalitetan nastavno-naučni kadar, dobre uslove rada, dobru organizaciju i svakodnevni kontakti sa studentima, kako je to i zamišljeno Bolonjskom deklaracijom. Mislim da smo, u velikoj mjeri, uspjeli u tome, ali ovako ozbiljne reforme traže i više vremena za prilagodjavanje, a pogotovu više vremena za davanje ocjena o prvim rezultatima. Dalje ćemo raditi na svim ovim segmentima, a pogotovu na poboljšavanju uslova za rad, zašto nam je, naravno, potrebna očekivana podrška Univerziteta, Ministarstva prosvjete i nauke, Vlade Crne Gore i Lokalne samouprave.

4. Imajući u vidu da je Filozofski fakultet u Nikšiću najveća univerzitetska jedinica, sa brojnim studijskim programima, kako funkcioniše Fakultet u sadašnjem trenutku, i kako planirate dalje?

Na razvoj Filozofskog fakulteta, kao institucije koja je dugi niz godina školovala, uglavnom kadrove za obrazovanje, imale su uticaja, u velikoj mjeri razne reforme obrazovanja, koje su često i davale različita rješenja za ovaj važan segment društvenog života.

Tako je Pedagoška akademija, koja je školovala najveći dio kadrova za potrebe osnovnog obrazovanja prerastao u Nastavnički fakultet 1977. Godine, sa idejom da te kadrove školuje i za srednje obrazovanje. Kasnije je 1988. godine nastao je Filozofski fakultet na osnovu nove koncepcije razvoja Univerziteta koja je, između ostalog donijela formiranje Prirodno-matematičkog fakulteta u Podgorici, Kulturološkog fakulteta i Fakulteta umjetnosti u Cetinju i slično, što je značilo i ukidanje nekih Odsjeka na našem Fakultetu, ali je ostao i veliki broj odsjeka raznih profila. Sve je to uslovalo da sada imamo veliki broj studijskih programa, veliki broj studenata, nastavnog i drugog osoblja.

Zbog toga se prije nekoliko godina, zajedničkim aktivnostima Fakulteta, Univerziteta i Ministarstva za prosvjetu i nauku pristupilo transformaciji Filozofskog fakulteta. Prvi rezultat tih aktivnosti je izdvajanje tri studijska programa za sport i fizičku kulturu sa Filozofskog fakulteta i formiranje Fakulteta za sport i fizičku kulturu.

Početak ove godine nastavili smo razgovore o daljoj transformaciji i očekujem da ćemo vrlo brzo usvojiti dalji koncept transformacije Fakulteta, pristupiti izradi elaborata i pokrenuti proceduru za otvaranje novih fakulteta čije će baze biti sadašnji studijski programi na našem Fakultetu.

Realno je očekivati da će vrlo brzo, za koju godinu, umjesto ove sadašnje

institucije postojati klasični Filozofski fakultet, Filološki fakultet i Fakultet za školovanje učitelja i nastavnog kadra za predškolsko obrazovanje. U ovim razgraničenjima praktično je ostalo da još vidimo da li je mjesto Studijskog programa za pedagogiju na budućem Filološkom fakultetu ili Fakultetu za školovanje učitelja i vaspitača.

5. Osvrnite se na međunarodnu saradnju Vašeg Fakulteta.

Filozofski fakultet poklanja značajnu pažnju međunarodnoj saradnji. Fakultet je ostvario značajnu saradnju sa velikim brojem fakulteta u Evropi i svijetu. Pomenimo samo italijanski univerzitet u Bariju i francuski univerzitet u Turu, koji su imali bitnog učešća u formiranju i razvoju studijskih programa za italijanski i francuski jezik i književnosti. Nedavno je potpisan ugovor o saradnji sa austrijskim univerzitetom u Klagenfurtu, kao i sa španskim univerzitetom u Teragoni. Saradnja sa ovim univerzitetima obavlja se u formi razmjene studenata, profesora, kao i nastavnog i naučnog materijala. Pogotovu nam je drago što smo u mogućnosti da otvorimo vrata stranim studentima. Pored ovoga, Filozofski fakultet pronalazi svoj bitan interes i u širenju vidika koje donose susreti naroda i kultura, te u činjenici da upoznavajući drugog učimo i o sebi.

6. Koliko je zastupljen naučni rad na Filozofskom fakultetu?

Pored nastave koju organizuje, Filozofski fakultet posebno njeguje naučni rad. Na Filozofskom fakultetu rade četiri naučna instituta – za jezik i književnost, za filozofiju, za sociologiju, i za geografiju. Ovi instituti iniciraju i objavljivanje redovnih naučnih časopisa, kao što su *Luča – časopis za filozofiju*, *Sociološka luča*, *Riječ*, kao i *Godišnjak Instituta za geografiju i Geografskog društva Crne Gore*. U cilju međunarodne razmjene iskustava i promovisanja svog naučnog rada, Filozofski fakultet organzjuje tri redovne godišnje konferencije – konferenciju metodičara nastave stranih jezika, anglističku konferenciju, i od ove godine slavističku konferenciju *Njegoševi dani*. Svaka od ovih konferencija rezultira publikacijama radova koje, pored toga što imaju međunarodni kredibilitet (neke objavljuje i ugledna izdavačka kuća Cambridge Scholars Publishing), od velikog su značaja za bogaćenje našeg bibliotečkog fonda, kao bitan materijal za dalje istraživanje u ovoj oblasti.

7. Koji su problemi najizraženiji i kako ih prevazići?

Mislim da je sada najvažnije završiti započetu transformaciju Filozofskog fakulteta i tako stvoriti optimalne uslove za poboljšanje kvaliteta i rada na ovoj instituciji. Ovdje je potrebno istaći da je u toku procedura za donošenje odluka o izgradnji u Nikšiću još jedne zgrade, u kojoj bi, prema sadašnjim gledanjima, bili smješteni studiji za obrazovanje učitelja, predškolsko obrazovanje i, eventualno, pedagogija. Na taj način bi se maksimalno poboljšali uslovi za rad ovih studijskih programa, ali i za rad studijskih programa koji bi nastavili djelatnost u staroj zgradi.

Iako nije vezano institucionalno direktno za Filozofski fakultet, smatramo izuzetno značajnim što će se uz sadašnji stari dom za studente graditi i novi, sa čime će se značajno poboljšati uslovi smještaja, a samim tim i za rad brojnih studenata našeg Fakulteta koji žive van Nikšića.

8. Kakva je saradnja Filozofskog fakulteta i grada Nikšića, odnosno Države Crne Gore?

Saradnja Filozofskog fakulteta sa gradom Nikšićem i državom Crnom Gorom je u kontinuitetu sasvim dobra, a to se posebno odnosi za saradnju sa lokalnom samoupravom. U svim fazama razvoja, od Pedagoške akademije formiranja 1963. godine do današnjeg Filozofskog fakulteta ova sredina je pružala punu podršku, koja je u pojedinim fazama bivala presudna za razvoj, a možda, u nekim trenucima i za opstanak ove institucije.

Nadam se da je Filozofski fakultet opštim djelovanjem, mladošću koju okuplja, aktivnostima u naučnim i kulturnim dešavanjima u Opštini uzvratio na najbolji način lokalnoj sredini.

Takodje, mi smo nailazili na puno razumijevanje Vlade Crne Gore u strateškim odlukama formiranja studijskih programa, znači, imali smo podršku u konceptu razvoja Filozofskog fakulteta i uvjeren sam da će tako biti i dalje.

Vjerujem da ćemo sada imati i razumijevanje za izgradnju pomenute zgrade za potrebe ove institucije, jer to pitanje možemo razriješiti jedino uključenjem u kapitalne investicije u Crnoj Gori.

Božidar

Šekularac

ПОЗИВ НА САРАДЊУ

СУГЕСТИЈЕ САРАДНИЦИМА

Поштовани сарадници,

Васпийање и образовање, Часопис за педагошку теорију и праксу, објављује текстове у складу са захтјевима међународних стандарда разврстане у следеће категорије: оригинални (изворни) научни радови, прегледне научне и стручне радове. Часопис, поред ових радова, објављује прилоге: преводе, анализе, портрете, приказе, актуелне информације, оцјене, библиографије и слично из области васпитања и образовања. Позивамо на сарадњу са жељом да нам шаљете теоријске радове, резултате спроведених експерименталних истраживања, прилоге који говоре о иновираним наставном и васпитном раду у школи и остале стручне радове свих нивоа образовања.

Објављују се само претходно необјављени радови, осим превода са страних језика и преузетих радова, по претходно прибављеном одобрењу.

Молимо ауторе да се приликом припреме рукописа придржавају следећих стандарда изложених у овом упутству:

а) Обим теоријских и истраживачких радова је највише до једног ауторског табака, односно 16 страница, нормалног прореда (30 редова на страници), изузимајући простор за резиме (абстракт) и попис коришћене литературе. Други радови (портрети, прикази, информације, осврти, оцјене, критичке опсервације, библиографије и сл.) могу бити опсег од 2 до 5 страница.

б) Сви текстови треба да буду писани у текст процесору Microsoft Word, fontom Times New Roman, величине слова 12 тачака, ширина слога 126 mm, висина слога 197 mm, проред 1,5.

ц) Рад се пише по сопственом избору латиницом или ћирилицом, а биће објављен у писму које одреди аутор.

д) Наслов рада треба да буде прецизан, сажет и јасан. Изнад наслова рада пише се име и презиме аутора, или више њих, а уз име треба ставити фусноту која садржи звање аутора и податке о раду: извод из докторске или магистарске тезе, извод из истраживачког пројекта и његов назив, као и друге битне податке о аутору и раду.

е) На почетку рада се налази концизан и информативан резиме на црногорском (српском, бошњачком, хрватском) језику до 15 редова који садржи циљ рада и саопштене основне резултате у раду. На крају резимеа навести до 6 кључних ријечи које су стручно и научно релевантне за презентирани садржај.

ф) Имена страних аутора у тексту се наводе у оригиналу или транскрибовано, фонетским писањем презимена, после чега се име наводи изворно уз годину објављивања рада, нпр. Пијаже (Piaget, 1990). Ако се у раду користи чланак из неког часописа навод треба да садржи: име аутора, година издања (у загради), наслов чланка, пуно име часописа истакнуто курзивом, мјесто издања, број и број странице. Ако се наводи веб документ он садржи: име аутора, година, назив документа (курзив), датум кад је сајт посјећен и интернет адреса. На крају рада се прилаже списак литературе гдје библиографска јединица треба да садржи презиме и иницијале имена аутора, година издања (у загради), наслов књиге писан курзивом, мјесто издања и издавача.

г) Аутор рада уз своје име доставља Редакцији часописа контакт адресу, e-mail адресу и телефон, као и основне податке о радној ангажованости.

Рад који није припремљен по овим стандардима неће бити укључен у процедуру рецензирања о чему се аутор обавјештава.

Сви радови се анонимно рецензирају од стране најмање два рецензента. Радови се ијекавизирају. Редакција доноси одлуку о објављивању рада о чему обавјештава аутора у року од три мјесеца. Уредништво објављује радове независно од редослиједа приспијећа. Рукописи се не враћају.

Радове и прилоге доставити електронском поштом, односно на CD-и или дискети, уз које се може приложити и штампани текст.

Радове слати на адресу:

Министарство просвјете и науке - сектор за науку - за Часопис „**Васпитање и образовање**” Подгорица, Цетињски пут бб

E-mail: casopisvio@mn.yu

Редакција